

Шевченко Т. М.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ КНИГИ ЮРІЯ ІЗДРИКА ТА ЄВГЕНІЇ НЕСТЕРОВИЧ «SUMMA»

У статті проаналізовано збірку Ю. Іздрика і Є. Нестерович з жанрового погляду. Установлено, що книга являє собою розлоге інтерв'ю (інтерв'ю-ріку) з коментарями, додатками, рецептами та словниковими вкрапленнями, експериментальний з погляду формату постмодерністський твір, який стоїть в одній площині із такими творами, як «Тасманиця» Ю. Андруховича, «Радість контакту» та «Інший формат» Т. Прохаська, «Український палімпсест» О. Забужко та І. Хруслінської. Інтерв'ю-ріка як довге спілкування, проведене у формі тривалої, детальної розмови і згодом опубліковане у вигляді книги, є постмодерною імітацією цілісної структури, відкритої до змін і продовжень. Тривале спілкування дало можливість поетові максимально розкритися, розширити свої думки, оприлюднені раніше, захистити свої погляди та представити власну точку зору на питання релігії, творчості, людських стосунків, укладу суспільства. Основний принцип компоновання умовних «розділів», «елементів» книги – асоціативний, адже наративи тут межують з ментативами, рефлексія часто переростає в самонавіювання, реальність нерідко дотична до вигадки, що, власне, і створює ефект сумування різних видів авторського мислення, оформленого у слові та опредмеченого візуально. Доведено, що на створення такої суми як еклектичного єднання різних за структурою і призначенням текстів Ю. Іздрика спонукали середньовічні сумт'и (Тома Аквінський, Альберт Великий, Вінсент з Бове), слов'янські азбуки як єднання різнорідних текстів доби Бароко і Відродження, більші сучасні твори на кшталт «Хозарського словника» М. Павича і, безперечно, «Суми технологій» С. Лема. Установлено, що в окремих випадках на Іздрика мали вплив і самі богословські погляди Томи Аквінського, а не лише ним запроваджений принцип групування текстів, як і певні футурологічні ідеї С. Лема, котрі по-своєму інтерпретовано Іздриком у його збірці.

Ключові слова: постмодернізм, збірка, Ю. Іздрик, сума, інтерв'ю-ріка, експериментальний твір.

Постановка проблеми. Творчість Ю. Іздрика, лауреата Шевченківської премії 2025 року, дедалі більше привертає увагу літературознавців. І причини цього – не лише лауреатські і фестивальні здобутки митця. Найголовніші чинники наукового інтересу до творчості цього одного з найбільш епатажних письменників української літератури – експериментальний характер самої творчості, парадоксальне мислення автора, явлене в поезії, прозі, есеїстиці, феноменальне постмодерне мовотворення і неймовірне відчуття мови, її художньої актуалізації в миті часу. Слушно зауважила Р. Харчук: «Іздрик наділений багатьма талантами, належить до розряду мистців відродженського типу. У його особі дизайнер, художник і музикант поєднуються з поетом, прозаїком, есеїстом, перекладачем і автором театральних інсценізацій» [7, с. 243]. У полі наукових інтересів про Ю. Іздрика – передусім поезія і проза митця. Між тим есеїстична творчість літератора перебуває на узбіччі наукових зацікавлень сучасного літерату-

рознавства. Скажімо, експериментальна збірка «Summa», підготовлена поетом разом із журналісткою Є. Нестерович, ще не була об'єктом системного вивчення, зокрема і з жанрового погляду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення поезії і прози Ю. Іздрика активно відбувається з моменту виходу перших збірок митця, про що свідчать праці Ю. Бондаренко, Т. Гундорової, О. Поліщук, Я. Поліщука, Р. Семківа, О. Цибулько, І. Томбулатової, Р. Харчук тощо. Наукові студії про есеїстику митця натомість є спорадичними, несистемними, торкаються окремих збірок, поодиноких есеїв митця, тільки-но набувають ознак системних студій [Т. Шевченко [10], Ю. Бродюк, С. Білоусько [1]]. Між тим експериментальний характер творчості автора гідний глибокої наукової уваги. Кожна нова есеїстична збірка автора пропонує нове коло експериментального письма, котре спонукає розібратися в чинниках його організації, як-от у збірці «Summa», котра на сьогодні потрапила лише в поле двох-трьох студентських розві-

док і стала об'єктом огляду в декількох нерозгорнутих рецензіях. Тож жанровій природі цієї книги і присвячується чинна публікація.

Постановка завдання. Об'єктом дослідження у цій статті збірка Ю. Іздрика і Є. Нестерович «Summa», цікава з погляду композиційної і текстової організації, а **предметом** – жанрові особливості цієї збірки в інтертекстуальному контексті.

Виклад основного матеріалу. Отже, збірка «Summa», за задумом авторів і видавців, мала стати книжковою версією мультимедійного проєкту письменника Юрія Іздрика та журналістки Євгенії Нестерович. Передбачалося, що ці двоє творчих людей проведуть кілька тижнів у резиденції Meridian Czernowitz з метою спілкування, обміну думками, медитації (тож, очевидно, передбачалася фото і відеофіксація цього спілкування). Між тим на виході маємо збірку роздумів, інтерв'ю, авторських дефініцій конкретних і абстрактних речей, рецептів, що складно унормувати за єдиним принципом, адже йдеться про ще одну спробу долучитися до синкретичної «теорії всього», котра є авторським компендіумом «для тих, хто випадково потрапив на цю планету» [3, с. 2]. Збірка водночас є і довідником, і своєрідним конспектом тритижневого спілкування журналістки і письменника. Діалогічна організація тексту, яка унормовує презентовані тексти в певну цілісність, потрібна була Ю. Іздрикові для моделювання власних рефлексій: питання Є. Нестерович спрямовували письменницьке мислення в потрібному ракурсі, ініціювали схоплення літератором миті сполучення свідомостей учасників комунікації, у якій відбувалася трансформація ініціального тексту у відповідь з метою продукування ним певних ментативів. Тож тексти Іздрика, апріорі наділені діалогічною структурою, у формі відповідей на питання набули наочних ознак діалогізованого монологу, прикметного синтагматичною розгорнутістю, структурною наповненістю, автосемантизмом. Питання Є. Нестерович, у свою чергу, лаконічні за своєю структурою, були наділені інтенцією максимально розкрити вдачу співрозмовника. Наприклад: «Н.: Яка твоя найкраща мотивація? І.: Стан закоханості мотивує найсильніше. Бо тут ще й гормональна система підключається – і так мозок валить, що це практично як паломники філіппінські, що проходять хресний шлях і самі себе бичують. Це такого ж рівня мотивування – підганяєш сам себе кривавими побоями, але це ужасно приємно і гріє душу, і веселить плоть. А ще... Солодко делать людям приятно...» [3, с. 55].

Основу збірки складає незвично довге, розтягнуте в часі інтерв'ю з Ю. Іздриком (інтерв'ю-ріка, книга-лонгвід) [див.: 13; 16]. Тривала розмова, оформлена у форматі книги, дозволила торкнутися різних аспектів життя, філософії, творчості та поглядів письменника. Митець в іронічний спосіб розповів про факти власного життя в контексті роздумів про навколишню реальність, політику, культуру тощо. Затяжне спілкування дало можливість літератору розкритися вповні, розширити свої думки, оприлюднені раніше, захистити свої погляди та представити власну точку зору на різні питання.

Звісно, ініціювали ці процеси питання від Є. Нестерович, які важко укласти в певну схему, адже вони стосувалися і загальних, і приватних тем життя письменника. Незалежно від заданої журналісткою теми відповіді Іздрика перетворилися на розлогі рефлексії, такі собі есеї на задану тему. До них додалися авторські коментарі (вочевидь, як додатки самим письменником після словесного розшифрування сказаного), рецепти, довідки, дефініції тощо. З огляду на це словникова частина книги постала не менш цікавою, ніж власне рефлексивна. Тож авторські лаконічні презентації того, що таке «Числа», «Зомбі», «Рай і Пекло», «Піраміда», «Різома», «Credo» не менш інформативні, аніж його розлогі дискусії на теми «Душа», «Жінки», «Бажання», «Кайф», «Істина» чи «Мораль». По суті, збірка стала своєрідним продовженням попередніх полідискурсивних проєктів Ю. Іздрика «Флешка» і «Флешка-2GB. Дефрагментація», «Underword», «Take», як і участі у проєкті «Інший формат» Т. Прохаська, у якому поет виступив у ролі інтерв'ююваного, як і О. Забужко, Ю. Андрухович, В. Герасим'юк, О. Лишега.

З погляду жанру, формату, текстової організації збірка є цікавим мистецьким форматом, адже вона оформлена і заверстана самим автором, її можна читати з будь-якого місця і сприймати і як артбук, і як художній твір, і як публіцистичний текст, і як довідник, і як книгу рецептів, вона структурована за принципом ризоми, тож єдиного тематичного і жанрового важеля вона не має апріорі. До тлумачення одних і тих же понять автор повертається неодноразово в різних частинах книги – у відповідях на питання Є. Нестерович, у коментарях, у «статтях» імпрізованого словника і навіть подекуди в рецептах, щоразу додаючи нових відтінків до їх значення. У такий спосіб книга «становить утворення з безлічі смислових і формальних “коренів”, доповнених додат-

ковим виміром тексту. Між цими “коренями”, “пагінцями”, “відростками” можна провести окремі зв’язки, паралелі, але вибудувати систему неможливо. Така умовна цілісність, зіткана із розрізнених блоків, відкриває нові можливості в інтерпретації текстів» [11, с. 115]. Хаотичність, фрагментарність, розпорошеність текстів, свідомо нелінійний виклад усіх елементів – наочна ознака композиції твору, який легко вписується в естетику постмодернізму. Фрагменти книги, які виконують роль умовних розділів, у більшості випадків складаються власне з діалогічної частини, де представлені питання і відповіді, окремих авторських дефініцій будь-чого, що стосувалося власне розмови чи стало просто логічним її наслідком (як і псевдодефініцій певних понять), доданих рецептів, авторських коментарів, виділених іншим шрифтом, інших візуальних акцентів сказаного, наприклад, мініфотоколажів, друкарських увиразнень, які «відіграють роль своєрідних емоційних маркерів» [5, с. 348]. Кінцева фраза книги «далі буде» у своєрідний спосіб вказує на перерваний характер цього словесного еклектизму, який будь-якої миті може бути продовжений.

Основний принцип компонування умовних «розділів», «елементів» книги – асоціативний, адже наративи тут межують з ментативами, рефлексія часто переростає в самонавіювання, реальність нерідко дотична до вигадки, що, власне, і створює ефект сумування різних видів авторського мислення, оформленого у слові та опредмеченого візуально. У такий спосіб Ю. Іздрик «формує багатоаспектне сприйняття читачів / глядачів, активізує свідомі та підсвідомі мисленнєві моделі» [5, с. 348].

Усі ці текстові елементи «суми» як єднання різнорідних елементів у підсумку складаються в мозаїку, або, керуючись підказкою самого автора, – відтворюють палімпсест, наділений інтенцією неповторності авторського самовираження і його самоідентифікації в сучасному світі. Принагідно зауважимо, що збирання розрізнених текстів у цілісність і називання збірок поняттями, що означають певну сукупність як задекларовану автором образно-поняттєву множинність, – питома ознака ідіостилу Ю. Іздрика як поета і прозаїка: згадаймо, до прикладу, назви його творів «Флешка», «Флешка-2GB. Дефрагментація», «Календар любові», «Без кінця», «Після прози» тощо. В усіх цих заголовках прочитується ідея виняткового єднання різноформатних елементів і відкритий чи циклічний характер такого авторського об’єднання, його інтенція до про-

лонгації. Тож «Summa», котра є об’єктом чинного аналізу, постала ще одним варіантом авторської сукупності текстів, наділеним можливістю продовження за будь-яких нових обставин.

Найцінніше в книзі – авторський потік свідомості в діалогічній формі, котрий формально нагадує есеїстичну енциклопедію з нелінійним способом викладу інформації. Усі авторські ментативи тут з’єднані лише авторською свідомістю і не претендують на обов’язковість і універсальність сприйняття. Між тим, книга стала певною квінтесенцією усього, про що писав митець перед цим і окреслила основні чинники текстотворення Іздрика. Це – рефлексування як пошук власної самоідентифікації в постмодерному світі. Ось Б. Хіхлушко пише: «Загалом, проаналізувавши образ автора, з яким маємо справу у «Summa», відзначимо природну схильність автора до глибоких, вдумливих рефлексій. Іздрик ніби пропагує (без навмисних інтенцій) свої філософсько-ціннісні орієнтири. Він пояснює цей світ та природу людини читачам, а водночас і самому собі. Для Іздрика філософування – це спосіб життя. Недарма він вважає це природним правом людини. Подібні інтенції до осмислення себе у світі та механізмів людської поведінки простежуються і в його ліриці» [8, с. 122].

І все ж впадає в око назва книги «Summa», яка несвідомо викликає асоціації близькості до середньовічних сум (*summae*), дзеркал (*speculum*), компендіумів (*compendium*) – протожанрів сучасних енциклопедій, як і до східнослов’янських середньовічних лексиконів, азбуковників [див.: 14; 15]. Середньовічні суми були винятковим літературним форматом «колекціонування» знань за наперед заданої темою з відсиланням до певних авторитетів. Тодішні книги як акумулятори знань за схоластичних обставин спершу претендували на «науковість» презентації матеріалу, проте згодом вийшли за межі власне схоластики і почали стосуватися ширшої аудиторії через зниження планки академізму і розширення можливостей особистісної інтерпретації певних понять і художнього їх оформлення [див.: 8, с. 20–21]. Найбільш яскравими зразками таких книг є «Зерцало велике» (*Speculum majus*) Вінсента з Бове, «Сума богослів’я» (*Summa Theologica*) Томи Аквінського та «Сума теології» (*Summa Theologica*) Альберта Великого, створені приблизно в один час. Звісно, найбільш знаковою серед цих сум є твір Томи Аквінського, до якого апелює і сам Іздрик як до протожанру власного проекту [8]. У православній традиції більш популярними книгами, що

об'єднували різні тексти в цілісність, були абетки (азбуки), котрі стали підґрунтям лексиконів. Варто тут згадати «Духовний алфавіт» Д. Туптала, «Алфавіт духовний» І. Копинського, «Алфавіт» І. Максимовича, «Розмову, звану Алфавіт, або Буквар світу» Г. Сковороди. Наприклад, книга І. Максимовича містила твори морально-дидактичного характеру, написані в стилі бароко, з використанням словесної орнаментики – алегорій, метафор, у яких поряд із релігійною тематикою були представлені світські сюжети, приклади з античної історії, мали місце різноманітні зразки силабічного віршування: віршовані заголовки, присвяти, післямови, підписи під гербами, гравюрами, віршовані молитви, епіграми, епітафії, віршовані оповідання, філософські вірші, притчі [див.: 2].

Книга Томи Аквінського являла собою довідник з богослів'я, антропології, онтології, гносеології, етики, естетики тощо. Трактат презентував тлумачення Бога, людини, створеного світу, ставлення людини до Бога і шляхи порятунку, презентовані в найменших дрібницях. Метод Томи Аквінського очевидний: створити зміст віри доступним для розуму, примирити віру та знання, возвести одиничне до загального [див.: 4].

Ю. Іздрік, слідом за Томою Аквінським, пропонує книгу для початківців про богословське вчення у власному розумінні. Тож у збірці ми знайдемо авторські інтерпретації понять раю і пекла, душі і молитви, світла і темряви, добра і зла. Власні теологічні погляди наповнюють розділи і про утопії та суспільний договір, і про наркотики та порнографію. Письменник багато говорить про «Бога всередині», із цим співвідносить інші від-рефлексовані у власній системі координат поняття: красу, свідомість, культуру, бажання, істину. Він же пропонує власні дефініції релігійних понять, презентує такий собі варіант авторського теологічного мінісловника, де пояснюються основні поняття, як-от: «Бог – ідеологічний конструкт, який неодмінно виникає на певній стадії самоусвідомлення і формування identity, залишаючись у психічній структурі людини своєрідним Супер-Его, уособленням Іншого, “фактором Х”, який дозволяє заповнити всі провали формальної логіки самоусвідомлення. Бог може існувати як ідея нерелігійного, але сакрального характеру. En theo (Бог всередині) – це та сфера контакту з іншими, де стирається умовна межа між зовнішнім і внутрішнім, між Я і не-Я, що дозволяє відчувати себе невід'ємним і недискретизованим елементом світобудови» [3, с. 71]. Цілком очевидно, що Іздрікова «Summa» не претендує на статус теоретич-

ної праці. Це така собі літературна постмодерна гра в теорію, гра в істину, імітація автохтонності, забавка про саму творчість як таку, котрі розкривають передусім самого автора як харизматичну постать, схильну до епатажності, творця міфів і постмодерної образності. Мета письменника – залучити читача до цієї гри, змусити його приміряти власні віру й знання, возвести одиничне до загального в контексті тенденцій сучасного мислення й суспільного життя. І панівна стратегія автора в цьому – це активно залучений особистий досвід у цьому теоретизуванні, навмисно неприховані власні здобутки й помилки, небоязнь суспільного осуду, усвідомлення права на власну позицію, навіть якщо вона резонує із загальноприйнятими правилами життя. Тож маємо таку собі орієнтованість на дійсність, прагнення не просто представити власну філософію буття, а застосувати її в повсякденному житті. Наприклад: «І.: ... Я знов повернувся до згаданого формулювання. Чому така манера говорити: «я – рішуча людина», а не «я – рішучий»? Тому що «я-рішуча людина» апелює до твого уявлення рішучої людини, до твого власного шаблону. То собі сама думаєш про мене у власних категоріях. А якщо я скажу «я – рішучий», ну то: доведи, покажи! І тоді мені доведеться от цю заяву якимось чином ілюструвати» [3, с. 67].

Отже, збірка «Summa» створена під явним впливом трактату Ф. Аквінського і з погляду змісту в певних аспектах, і з погляду композиційної організації. Відрізняються ці два твори хіба що тим, що в «Сумі теологій» середньовічного філософа простежується певна циклічність: усе починається Богом і завершується ним, тоді як у «Summ'i» Ю. Іздріка поняття Бога безпосередньо чи опосередковано охоплює багато текстових фрагментів, зокрема, згадується в прямій мові письменника про молитву чи хворобу.

Ще одним твором, який, вочевидь, надихнув Іздріка на створення власної «Summ'и», є книга польського письменника Станіслава Лема (1964) «Сума технологій», частина шестикнижжя, одна з перших збірок філософських есеїв цього автора, у якій він ділиться власними поглядами на майбутнє цивілізації крізь кібернетику, космонавтику та футурологію, висуває сміливі гіпотези на основі того світу, яким він його бачив за часів написання цієї книжки. Загалом у цьому творі митець намагається розібратися з проблемами майбутнього, – як віддаленого, так і такого, що стає дійсністю вже зараз. Так, у цій праці йшлося і про штучний інтелект, і про віртуальну реальність, звичні для нашого сьогодення. Основні питання, про які

міркує Лем у книзі, – це проблеми цивілізації без обмежень – як технологічні, так і матеріальні. У праці польського літератора-філософа також розглядаються етичні та філософські наслідки технологій майбутнього.

Збірка «Summa» Ю. Іздрика однозначно створена під впливом ідей С. Лема, він мав вплив на митця і в попередні періоди творчості. Скажімо, на думку О. Шинкаренка, певні мотиви збірки «Кіберіада» С. Лема прочитуються в книзі Ю. Іздрика «Таке» [див. : 12]. Іздрік, як і Лем, не так малює картини майбутнього, скільки прагне висловлюватись про непрості для психіки сучасної людини теми з позицій стороннього спостерігача в майбутньому, тож тому рецепти виробництва чи вживання психотропних речовин мають місце у його «Summ'і» як твори з одного дискурсу. Авторські тлумачення окремих понять і способи їх реалізації в Іздрика трактуються в стилі Лема як єдність матеріального та ідеального, причому в окремих випадках встановити, що є первинним, а що вторинним, тобто що з чого випливає, не видається можливим. Так, у розмовах з Є. Нестерович Ю. Іздрік поняття минуле / майбутнє часто тлумачить у координатах творчості. Скажімо, вважаючи прозу частиною власної психотерапії і психотерапії сучасної людини апріорі, митець наголошує, що поезія – самопроектування особистості в майбутньому, її вписаність у нові формати буття, зумовлені винятковістю людини як такої. Наприклад: «Людина – помилка еволюції, теплокровний зооморфний носій свідомості. Підтримує соціогенез за допомогою знакової системи другого рівня, з якої ж і формує культурну матрицю, що є механізмом передачі “генетичної інформації” в соціумі. Очевидно, зайвий елемент в екосистемі Землі. Групова поведінка людей в екосистемі конгеніальна поведінці колонії вірусів в окупованому організмі» [3, с. 87]. Ще однією особливістю збірки є те, що автор показує читачам безперервність пізнання незмінного, тим самим звільняючи їх від необхідності пізнавати історичну сторону ситуацій. І саме тому в збірці немає минулого і теперішнього. Інформація, варто зауважити, подається у формі майбутнього як dokonana дія.

Маємо ще звернути увагу на той факт, що у збірці «Summa» Ю. Іздрика практично відсутня ненормативна лексика, звична для цього автора в інших книгах. Натомість мають місце просторіччя і вкраплення з інших мов, звичні для ідіостилю митця. Натомість у відповідях письменника чимало наукових (наукоподібних) термінів, авторських терміноназв, індивідуально-автор-

ських тлумачень відомих понять, написаних у науковому чи псевдонауковому стилі. Тексти презентують імітацію наукового стилю з елементами іронії, що також частково було в С. Лема. Сам Іздрік називає цю техніку «омовленням якогось взагалі не омовлюваного досвіду», створенням масок, «опредметнюванням ніщо», презентуючи своєрідний варіант дискусії із чимось на кшталт чату GPT. Відтак створюється ілюзія науковості відповідей на питання Є. Нестерович, котрі, насправді, є літературними експериментами письменника зі словом і образом, часто в іронічній тональності, властивій постмодерній свідомості. Наприклад: «Числа – містичні сутності, що уможливають суто кількісну калькуляцію істоти із зовнішнім світом. Необхідні для забезпечення успішного функціонування соціоорганіки – комахиних роїв, мегаскупчень риб чи зомбі-соціуму. Структурна самоорганізація зомбі має арифметичну природу і підлягає законам математичної статистики. Для людини числа – така ж незбагненна сутність, як і мова чи свідомість, тому вони повністю віддані сфері містики та бухгалтерії. Дехто з просвітлених стверджує, що числа стануть основою нової етики... [3, с. 31]». Митець, пропонуючи авторський погляд на відомі речі, в іронічний спосіб ставить під сумнів раціональність, котра завжди будувалася на бінарних опозиціях, бо поняття, що використовувались ними, деконструються, тож митець моделює поняття як симуляцію. Іздрік, пропонуючи власне «омовлення», активно використовує іронічний підтекст, алогізми і алюзії на мовному рівні побудови тексту, тим самим чинить опір клішованим думкам, сталим фразеологізмам і установкам.

Висновки. Отже, твір «Summa» Ю. Іздрика і Є. Нестерович, побудований у формі тривалого інтерв'ю з коментарями та словниковими вкрапленнями, являє собою постмодерністський твір, який стоїть в одній площині із такими творами, як «Таємниця» Ю. Андруховича, серій «Радість контакту» та «Інший формат» Т. Прохаська, «Живі. Зрозуміти українську літературу» О. Михеда і П. Михеда, «Ворохтаріум» Ю. Андруховича, О. Дуля, О. Бойченка, «РЕСвітати» Т. Терен, «Розмови про життя і мистецтво» Г. Пагутяк і О. Клименка, «Український палімпсест» О. Забужко та І. Хруслінської. Інтерв'ю-ріка як довге спілкування, котре проводиться у формі тривалої, детальної розмови, потім опубліковане у вигляді книги, може претендувати на статус романної чи, швидше «замість романної» форми, такої собі імітації цілісної структури, відкритої до змін. На

цілісність діалогічного спілкування Ю. Іздрика однозначно мали впливи середньовічні *summi* (Т. Аквінський, А. Великий, Вінсент з Бове), слов'янські азбуки як єднання різнорідних текстів доби Бароко і Відродження, більш сучасні твори М. Павича («Хозарський словник»), С. Лема («Сума технологій») тощо. Отож, книга Іздрика являє собою полідискурсивний твір з елементами словника, інтерв'ю, книги рецептів і коментарів про свідомість автора за постмодерних обста-

вин, взаємодії філології і філософії, специфічне і загальне в гуманітаристиці та теології. Дискурсивна практика презентованої суми Ю. Іздрика у форматі міксування текстів від одного автора під впливом названих вище авторів і їх книг може стати предметом подальших наукових студій, зокрема з погляду практик єднання різнорідних елементів у цілісність чи з позицій інтенцій діалогічних технік як першооснов постмодерного текстотворення.

Список літератури:

1. Бродюк Ю., Білоусько С. «Карнавал став фаховим»: специфіка есе «Станіслав: туга за несправжнім» Юрія Іздрика. *Theoretical and didactic philology*. 2025. Вип. 39. С. 281–292.
2. Журавльова С. С. «Алфавит собранный, рифмами сложенный...» свт. Іоана Максимовича як явище агіографічної культури українського бароко : монографія. Бердянськ : БДПУ, 2012. 238 с.
3. Іздрік Ю., Нестерович Є. *Summa*. Чернівці: Видавець Померанцев Святослав, 2023. 144 с.
4. Лубський В. І., Горбаченко Т. Г. Два погляди на релігійну віру (за Фомою Аквінським і Уільямом Джеймсом). *Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія*. 2010. № 1. С. 17–21.
5. Підпригора С. Українська експериментальна проза XX – початку XXI століть: «неможлива» література : монографія. Миколаїв : Іліон, 2018. 392 с.
6. Трохимчук О. Юрко Іздрік, письменник: «Україну на Євробаченні мав представляти SunSay». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2022482-urko-izdrik-pismennik.html> (дата звернення 1.10.2025)
7. Харчук Р. Юрій Іздрік. Історія української літератури у дванадцяти томах. Том дванадцятий: Література після 1991 року. Київ: Науково-виробниче підприємство “Видавництво “Наукова думка” НАН України”, 2024. С. 240–254.
8. Хілушко Б. Образ автора і суб'єкт лірики Юрія Іздрика в контексті сучасного літературного процесу. Дис... доктора філософії. Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, 2019 с.
9. Черниш Н. Нариси з історії світової енциклопедичної справи. Київ : Наша культура і наука, 2009. 212 с.
10. Шевченко Т. Есеїстика українських письменників як феномен літератури кінця XX – початку XXI ст. : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 584 с.
11. Шевченко Т. М. Ризома як принцип композиційної організації збірки есе в сучасній українській літературі. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]*. Серія : Філологія. Літературознавство. 2017. Т. 295. Вип. 283. С. 112–116.
12. Шинкаренко О. Іздрік: важка філософська інтоксикація: URL: <http://www.bukvoid.com.ua/digest/2010/01/16/121445.htm> (дата звернення 1.10.2025)
13. Dziel P. Wywiad rzeka jako proces. Archiwum osobiste Barbary Skargi. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Polonica*. 2022. № 64(1). S. 489–517.
14. Fowler R. L. Encyclopedias: definitions and theoretical problems. Pre-modern Encyclopedic texts. *Proceedings of the Second Comers Congress*. Groningen, 1-4 July 1996. Leiden, Brill, 1997. P. 3–27.
15. Ribémont B. Littérature et encyclopédies au Moyen Age. P., Paradigme, Orléans: Paradigme, 2002. 384 p.
16. Różański M. Wywiad-rzeka. Między teorią a praktyką gatunku. *Białostockie Studia Literaturoznawcze*. 2018. № 13. S. 163–177.
17. Różański M. Wywiad-rzeka. Między teorią a praktyką gatunku. *Białostockie Studia Literaturoznawcze*. 2018. Issue 13. PP. 163–177.

Shevchenko T. M. GENRE FEATURES OF THE BOOK BY YURI IZDRYK AND EVHENIA NESTEROVYCH «SUMMA»

The article analyzes the collection by Y. Izdryk and E. Nesterovych from a genre point of view. It is established that the book is a lengthy interview (interview-book) with comments, appendices, recipes and dictionary interludes, an experimental postmodernist work in terms of format, which stands on the same plane with such works as «The Secret» by Y. Andrukhovych, «The Joy of Contact» and «Another Format» by T. Prokhaska, «The Ukrainian Palimpsest» by O. Zabuzhko and I. Khruslinska. The interview-book as a long communication, conducted in the form of a long, detailed conversation and subsequently published in the form of a book, is a postmodern imitation of a holistic structure, open to changes and continuations. Long-term

communication gave the poet the opportunity to open up as much as possible, to expand his thoughts, previously made public, to defend his views and present his own point of view on issues of religion, creativity, human relations, and the structure of society. The main principle of arranging the conditional "chapters", "elements" of the book is associative, because the narratives here border on the mentatives, reflection often develops into autosuggestion, reality is often tangential to fiction, which, in fact, creates the effect of summing up different types of authorial thinking, expressed in words and objectified visually. It is proven that the creation of such a sum as an eclectic union of texts of different structure and purpose by Y. Izdryk was prompted by medieval summ'y (Thomas Aquinas, Albert the Great, Vincent of Beauvais), Slavic alphabets as a union of heterogeneous texts of the Baroque and Renaissance eras, more modern works such as the "Khazar Dictionary" by M. Pavych and, undoubtedly, the "Sum of Technologies" by S. Lem. It has been established that in some cases Izdryk was influenced by the theological views of Thomas Aquinas, and not only by the principle of grouping texts introduced by him, as well as certain futurological ideas of S. Lem, which Izdryk interpreted in his own way in his collection.

Key words: postmodernism, collection, Y. Izdryk, sum, interview-river, experimental work.

Дата надходження статті: 23.10.2025

Дата прийняття статті: 20.11.2025

Опубліковано: 29.12.2025